

Harp sonra-
sına dair

İngilizlere Hariciye Nazırı Mr. Eden'in Avam Kamarasında söyleyip memleketimizde de aynı adisler uyandırıldığı alkışları duyuldu.

Yazan :

Hüseyin Cahid YALÇIN

Gecenlerde, harp sonrası nizamına dair İngiltere Hariciye Nazırı Mr. Eden tarafından vukubulan beyanat memleketimizde pek ziyade dikkati celbetmiş ve matbuatta büyük bir ehemmiyetle teklif ve müteale olunmuş idi. Bu hususta okuyucularımızdan aldığımız bazı mektuplar meselenin bütün memleketi uyandırdığı alakanın derinliğini gösteriyordu.

O zaman, bize gelen ilk haberlerin kâfi derecede mufassal olmadığı ve hülâsanın iyi yapılmadığı zannında bulunduğumuzu söylemiştik. Bir iki gün sonra Reuter ajansının derhal tebliğ ettiği ikinci bir telgraf bile meseleyi kâfi derecede aydınlatmış sayılmazdı. Fakat, işin ehemmiyetine binaen, Mr. Eden'in beyanatı hakkında sonradan tam ve bütün malumat alınmışa onun tebliğini Anadolu ajansından rica etmiştim. Bunun üzerine, İstanbul subesinden aldığım fransızca metnini buraya aynen terceme ediyorum:

"Avam Kamarasında 2 Kanun-u meuvvelde irat ettiği nutukta, Mr. Eden, harp sonrası Avrupa'nın, ne fedakârlık pahasına olursa, olsun, kalkınmasına yardım etmek üzere Büyük Britanya'nın elinden gelen her şeyi yapmağa azmetmiş olduğunu beyan etmiştir.

Harici politika mütemadi bir amelîye teşkil eyler. Bugün harp içinde yaptığımız şey istikbal üzerinde ideal bir istikbale dair ortaya atılabilecek bütün hüviyetlerin çok daha ziyade müessir olur.

Müttefiklerimizle işbirliği yaparken elde edeceğimiz muvaffakiyetin genişliği yahut karşılaştığımız muvaffakiyetsizliğin ehemmiyeti harpten sonrakî harici politikamızın istikameti üzerinde büyük nisbette tesir yapacaktır. Harpten sonra sulhu idameye muvaffak olup olamayacağımızı kestirebilmek meselesine gelince, bu bilhassa Birleşik Devletler, Rusya ve Çin ile şimdiki işbirliğimizi ne tarzda muhafazaya kadir olabileceğimize bağlıdır.

Şimdi sarfetmekte olduğumuz gayretî müteale ve sulh devresinin esasında muhafaza etmemiz lazımdır. Yoksa, çok geçmeden, uğurunda harp etmiş olduğumuz gayelerin en büyük kısmını kaybettüğümüz müşahade etmekte geçmekteyiz.

Fakat Mr. Eden bu dört büyük devletin herhangi bir devlete bir diktatörlük şeklini zorla tahmil edebilecekleri bir dünya tasavvur ve tahayyül etmiyordu. Bu harp nihayet bulunca, bu büyük devletler, ve bilhassa Büyük Britanya, Birleşik Devletler ve Rusya, silahlı kuvvetin fiili bir inhisarına malik buluncaklardır. Müttehit milletler, yeni bir taarruza mani olmak üzere bu silahlı kuvvetleri istimal etmediler. Mr. Eden'in ümidine göre, büyük, küçük diğer devletler için içinde kendilerine ait rolü oynamaya hazır olmak şartıyla, uğurunda dövüşükleri ve istisra ettikleri istiklâlden müstefit olabilecek duruma getirileceklerdir.

Avrupada hür bir sosyete yaratmak niyetinde isek diğer milletlerin istiklâlinin tade edilmesi en esaslî bir iştir. Bizim harici politikamız, büyük kısmi itibarıyla, coğrafi vaziyetimizin müessiridir. Biz hoşlanalım yahut hoşlanmayalım, Avrupa'nın bir parçası idik ve aynı zamanda büyük bir imparatorluk cemaatinin merkezini vücudunda getiriyorduk. Bizi büyük bir dünya devleti yapan keyfiyet bu idi.

Köprü rolünü oynamak bizim vazifemizdi. Bizden başka hiç kimse bu rolü daha iyi bir surette ifa edemezdi. Harpten sonrakî tavr ve hareketimizin ne olacağını söylemekliğimiz için Avrupa milletleri gözlerini bize çeviriyorlardı.

Mr. Eden Avrupa'ya şu aşağıdaki cevabın verilmesini arzu ediyordu: Mahvedilmiş olan sistemleri tekrar tesise yardım için elimizden geleni behemhal ya-

Ruslar bütün cephe-
lerde taarruz halindeMoskova, Don havzasında on günde 812
meskûn yerin işgal edildiğini bildiriyor

Alınan esir sayısı 56,000

Londra, 27 (A.A.) — Reuter Moskova'daki hususî muhabirinden:

Sovyet kuvvetleri ilk defa olarak milerovo ilerisinde Gerkhne - Tarabovka'da Millerovoya 24 kilometre mesafede Voronej-Rostov demiryolunu kesmişlerdir. Kızıldoru 24 saatteberi Millerovoyu daha yakından kuşatmış bulunmaktadır. Voronej-Rostov ile Rostov arasındaki münakalatı kontrol eden bu demiryolu şube hattı kilidi mesebesinde bulunan bu mevki şimdi her taraftan cember içine alınmış bulunmaktadır.

Aynı zamanda Sovyet tank ve motörlü kolları Tatsinskaya civarında Suravikino ile Don arasında yarı yolda bulunan ve Voronej - Rostov yolu ile birleşen Stalingrad - Likhaya demiryolunu da ele geçirmişlerdir.

Merkez cephesinde

Londra, 27 (A.A.) — Merkez Kafkaslarda, Nalçikin cenup doğusunda Ruslar Alagir ve Kransovorsk şehirlerini işgal etmişlerdir. Mühim Ossetian askeri yolu şimdi Sovyetlerin elinde bulunmaktadır. Rus kuvvetleri Ortzhonikidze'nin şimal ba-

pacagını Avrupalıların en birinci ihtiyacı yeni bir Alman taarruzu ihtimaline karşı sağlam bir müdafaa sistemi bina etmek olmaktadır. Biz böyle bir sistemi kurmağa hazırız.

Çünkü Avrupalıların sulhu ve emniyeti, bizim sulhumuzun ve emniyetimizin bir kısmını teşkil ettiğini tamamiyle takdir ediyoruz. Biz artık hiç bir zaman Avrupa'ya arkamızı çevirmeyeceğiz. Britanya milletler cemaati ile Birleşik Devletler ve Rusya arasında müşterek bir hareket görülmelidir.

Rusya'ya karşı politikamıza gelince, çoktanberi Mr. Eden Sovyetler hükûmeti ile Büyük Britanya arasında bir menfaat ihtilafını icabedecek sebep kalmadığı fikrinde bulunuyordu. Mazide, Büyük Britanya ile Rusya muhtelif noktai nazarlar müdafaa etmişlerdi. Bunun içindir ki Mr. Eden İngiliz - Sovyetler muahedemesine o kadar ehemmiyet atfediyordu. Bu muahedename ile iki millet harpten sonra yirmi sene müddetle işbirliği yapmağı taahhüt etmişlerdir. Stalin bunun tarihî bir dönüm noktası teşkil ettiğini söylemişti. Mr. Eden de tamamiyle bu fikride idi. Britanya hükûmeti ideolojiye ait farkların işbirliğini imkânsız hale sokabilmesine ve sokacağına da ihtimal vermiyordu.

Stalin sulh içinde de üç devletin işbirliğine devam etmek fikrini ileri sürdüğü zaman, Mr. Eden dünyada yeni ve daha iyi bir nizam tesisinin en iyi ümidi bu işbirliğinin idamesinde olduğunu kat'î surette beyan etmişti. Mr. Eden müttehit milletlerin evveliminde Büyük Britanya ile Birleşik Devletler ve Rusya arasında iyi anlayış temelleri üzerine istinat eden teşkilatlarının çok büyük imkânlarla yol açacağı mütealeasında bulunuyordu. Son harbi müteakip her şekli altında militarizme karşı akıl erdirilmesi kolay bir aksü-lâmel husule gelmiş olduğu gibi harbe karşı büyük bir kin ve nefret de vücut bulmuştu. Bunun neticesi olarak milletler, sulhu koruma mevzuubahis olduğu zaman bile, kuvvete müracaatta tereddüt gösterecek hale gelmişlerdi.

Fakat, şimdiki harpten sonra müttehit milletleri sulhu idame edecek bir duruma sokmağa askeri surette yardıma hazır bulunmamız lazımdır."

Bu tam hâfâsa ile ilk tebliğ olunan haber arasındaki büyük ayrılık derhal göze çarpacak kadar aşikâr olduğu için meseleye avdet etmeğe ve yeni tefsirler yapmağa lüzum hissetmiyoruz. Türk efkârı umumiyetini bu ayrılığı arz etmek kâfi olduğu fikrindeyiz.

Hüseyin Cahid YALÇIN

Sekizinci
ordu ilerliyorMisurata'yı yalnız
İtalyan kuvvetleri
müdafaa edecek

Kahire, 27 (A.A.) — Pazar günkü orta şark harp tebliği: Kuvvetlerimiz ileri hareketlerine devam etmişlerdir. Dün, bu kuvvetler Sirtin epey batısında bulunuyorlardı.

Dün, muharebe bölgesi üzerinde hava faaliyeti av uçakları tarafından Sirt ve Tamet dolaylarında yapılan keşif uçuşlarına inhisar etmiştir. 25/26 ilkkânun gecesinde Tunus, La Goulette ve Sus şehirleri, Sicilyadaki hava alanları bombardıman edilmiştir. Castel ve Trano da yerde bulunan uçaklar mühim hasara uğratılmıştır.

Bütün bu hareketlerden bir tek uçumuz geri dönmemiş ise de mürettebatı sağdır.

İtalyan tebliği

Roma, 27 (A.A.) — İtalyan orduları başkomutanlığının 946 numaralı tebliği:

Libyanın cenubunda bulunan çöl bölgelerinde, uçaklarımız düşmanın motörlü taşıt topluluklarına şiddetle taarruz etmişlerdir. Mühim miktarda düşman taşıtı yakılmış ve tahrip edilmiştir.

Londra, 27 (A.A.) — Fas radyosu, Müttefik ileri kitalarının Rommel artçıları ile teması muhafaza ettiklerini bugün bildirmiştir. Spiker, sekizinci ordunun şimdi Sirt ve Buerat el San arasında bulunduğunu ve (Sonu: Sa. 3 Sü. 2 de)

General de Gaulle
Amerikaya gidiyor

Kahire 27 (A.A.) — General Catroux'un pek yakında general De Gaulle ile birlikte Amerika'ya gideceği emin bir kaynaktan bildiriliyor.

TREN KAZASI
TAHKİKATIBir makasçı ile hat bekçisi suçlu
görülerek nezaret altına alındı
makinist Rasim serbest bırakıldı

Zeytinburnu istasyonu yanından evvelki gün vukubulmuş olan fecî tren kazası tahkikatiyle müddeiummülük dün de geç vakte kadar meşgul olmuştur.

Hâdisede yaralanarak bilâhare Cerrahpaşa ve Haseki hastahanelerine kaldırılmış olanlar şühî durumları salâh kesbetmektedir. Müddeiummülükçe bugüne kadar yapılmış olan tahkikat neticesinde; makinist-nin maada makasçının da mesuller arasında bulunduğu görülmektedir.

Yaralılarından bir tanesi daha ölmüştür. Şimdiki halde nezaret altına alınan makasçı Kasım oğlu Cavide hat bekçisi Şeriften ibarettir. Makinist Rasim kazada kabahatli olmadığı anlaşıldığından serbest bırakılmıştır.

Ortaklar arasında (1942) sene sonu bilançosu yapılmıştır.



— Arkadaş, kazancımız ne ?
— Şimdilik bir şey yok, sermayeden yaşıyoruz!

MIHVER

Fransa ile kat'î
işbirliği istiyorFransa tereddütleri
bırakarak
filiyata geçmeli imiş

Milano, 27 (A.A.) — Realizatori Internazionale haftalık mecmuası baş yazısında diyor ki:

10 Sontegrin ve 18 ilkkânun Hitler - Ciano mülahatları arasında bu harbin mühim bir merhalesi katedilmiştir. Amerikalılar ve İngilizler Şimalî Afrikada hareketlerine başladıkları zaman, sür'atli ve kolay bir iş karşısında bulunduklarını, Mihver devletleri mukavemetinin bu harp sahnesinde ortadan kalkacağını ve İtalyan milletinin maneviyatının da yıkılacağını ümit etmişlerdi. Fakat İtalyan milletinin inatçı mukavemeti ve Mihverin derhal Tunus'ta, Korsikada ve Fransada aldığı tedbirler, Mihver devletlerine çetin, fakat açık bir mücadele için mühim esaslar vermiştir.

Son Hitler - Ciano görüşmesi, yalnız askeri bakımdan değil, fakat Fransız hükûmeti reisinin de ıstısrakle siyasi bakımdan da bilhassa mühim olmuştur. Mihverin Avrupa kat'asının müdafaa için yaptığı mücadelede, Fransa için intizar siyaseti devresi artık geçmiştir. Tereddütlerin yerine filiyanın kaim olması gerektir. Günün mesuliyetlerini almak, Fransanın ve Fransız milletinin mümessili M. Lavale düşmektedir.

Mihver, daha fazla bekleyemezdi. 18 ilkkânun tebliğinde bildirildiği gibi, Mihver yolunda devam edecek ve son zafere varmak için bütün kuvvetlerini harekete geçirmek azmindeydi.

Sihhat Vekili
Erbaayı gezdi

Erbaa 27 (A.A.) — Sihhat Vekili buraya gelmiş, felâket sahasını gezdikten sonra Samsuna müteveccihen ayrılmıştır.

FELAKETZEDERE
YARDIMLAR

Buldan 27 (A.A.) — Erbaa ve Niksar felâketzede kardeşlerimize bir yardım olmak üzere Buldan halkından 2127 lira toplam olarak Kızılay şubesine teslim edilmiştir.

Zara 27 (A.A.) — Erbaa felâketzedelerine küçük bir yardım olmak üzere kazada toplanan bin lira kızılaya teslim edilmiştir.

Gl. Giraud Amiral
Darlana halef olduAmiral Darlanı öldüren
genç İtalyan olduğu anlaşıldı

General Giraud'nın ilk beyanatı

Cezayir 27 (A.A.) — Şimal Afrika Fransız yüksek komiseri ilk mevkine gelişinden biraz sonra general Giraud, aşağıdaki demeci nesretmiştir:

"Amiral Darlan'ın hayatına mal olan faciadan sonra, şimal Afrika yüksek komiserlik vazifelerini deruhte ederken hepinizden etrafında toplanarak, müttefiklerimizin yardımı ile ordularımızın muvaffakiyetini temin etmenizi istiyorum.

Bahis mevzuu olan tek şey, Fransa ve imparatorluğudur. Bizim tek hedefimiz var: Zafere. Demecin altında şu imza görülmüyordu: "Ordu generali Fransız Afrika yüksek komiseri, kara, hava ve deniz orduları başkomutanı."

DARLANIN KATİLİ

Londra 27 (A.A.) — Amiral Darlanın katilinin İtalyan olduğu ve İtalyada yerleşmiş bulunduğu bildirilmektedir. Fakat, ismi ve hüviyeti hâlâ gizli tutulmaktadır. Katil, Cuma günü mu-

hakeme edilmiş ve Cumartesi sabahı da idam olunmuştur. Bütün mahfillerde bu cinayet alacakça işlenmiş bir katil olarak takbih edilmektedir. General Eisenhower, Amiral Caningham ve Reis Ruzvelt'in şahsi münasesili Rober Murphy Darlanın cenaze merasimine iştirak etmişlerdir.

DARLANIN KATİLİNİN
SÖZLERİ

Madrid 27 (A.A.) — D. N. B. Nev—york'dan gelen bir habere göre, Amiral Darlanın ölmek üzere olduğunu gören katil, harfiyen şöyle demiştir: "Çok âlâ vazifemi tamamiyle yerine getirdim."

GENERAL GIRAUD'NUN
NİYETLERİ

Londra 27 (A.A.) — Şimal Afrika müttefik umumî karar gâhındaki Röyter hususî muhabirinden:

General Giraud'nun Darlanın yerine tayini işini başaran im - (Sonu Sa. 3 Sü. 4 te)

RADYO İLE SABAH KARŞI

Japonya İstila'ya karşı hazırlanıyor

Japonya

Londra, 27 — Japon Başvekili General Tojo Beyanatta bulunarak bütün Japonya'da herhangi bir istila hareketini aklamı bırakmak için ciddi talimler yapılmakta olduğunu söylemiştir. Japon Başvekili halka hükûmet ve hükûmete karşı itimat tavsiyesinde bulunmuştur.

Churchill'in Roosevelt'e cevabı

İngiltere

Londra, 27 — Başvekil Mister Churchill, Amerika Cümhurreisi Roosevelt'in Noel mesajına verdiği cevapta ezcümle şöyle demektedir:

"Bütün sene Amerikan askerlerini selâmlamakla bahtiyar olmuştuk. Bugün bütün cephelerde Amerikan ve İngiliz askerleri yanyana dövüşüyorlar. Aralarında bir kardeşlik hissi doğuyor. Amerika ile İngiltere ileride sulh için de beraberce çalışacaklardır."

Almanların Rusyadaki kayıpları

Rusya

Nevyork, 27 — Rusyadaki harp Rusların lehinde inkisafa devam etmektedir. Bugünkü harpler neticesinde Ruslar, Moskova - Rostof demiryolunu birçok noktalardan kesmişlerdir. Rus taarruzunun başladığı beş hafta içinde Almanların ölü, yaralı ve esir olarak kayıpları 375.000 kişi olarak tahmin edilmektedir. Bugün Stalingrad cephesinde de Ruslar 10 - 15 kilometre ilerlemeğe ve bir kasabayı zaptetmeğe muvaffak olmuşturlar.

DEMOKRASİLER DİYARINDA

Yazan: Hüseyin Cahid Yalçın

Atlantiğin Ortasında
Bir Kahvaltı

- 8 -

Brezilyanın şimalindeki Natal uçak limanından akşam saat dokuzda yola çıktık. Bütün gece bulutlu bir deniz üzerinde geçti. Afrika kıyısına atlamadan evvel ta yarı yolda, Atlantiğin ortasında, Ascension adasına incediğimiz biliyorduk. Saat 4.20 de uçak meydanına ayak bastık. Fakat hep şarka doğru yürüdüğümüz için, burasını karanlık değil, aydınlık bulduk. Güneş doğulu ve sabah olalı epeyce vakit geçmişti.

Ascension adasına Atlantiğin büyük bir hayırsız adası diyebiliriz. Görünüşe bakılırsa, tamamen volkanik, çorak ve hiç bir işe yaramaz bir ada. Sainte-Helene'nin şimaline düşüyor. Bari oraya kadar inse idik. 1940 da, İngiltere yolculuğundan yine tayyare ile döndüğümüz sırada, Korsika adasında Napoleón'un evine uğramış, içinde doğduğu odayı ve üzerinde doğduğu yatağı görmüştük. Şimdi de son dakikalarını yaşadığı yerleri ziyaret etmek bir tarih kitabının son vapraklarını karıştırmak gibi olacaktı.

Burada hemen hemen hattüstiya üzerinde bulunuyorduk. Böyle olmakla beraber kapalı bir gök altında esen serin rüz-

(Sonu: Sa. 3, Sü. 1 de)

asası düşmeyenlerin ikramiyeleri % 20 fazlasıyla olacaktır.